

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXVII. évfolyam

Szubotica, 1926 HÉTFŐ február 1.

31. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben
Telefon: Kladohivatal 8-58 Szerkesztőség 5-10, 8-52

Előfizetési ár negyedévre 150 din.

Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia Foncière-palota)
Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1. (Lolbach-palota)

A király Novisadon

Öfelsége tizenötperces kihallgatáson fogadta a pályaudvaron a novisadi hadseregpáncsnokot

Novisadról jelentik: A bezdáni vadászatról hazatérő *Aleksandar* király és kíséretének különvonata szombaton délután hat órakor futott be a novisadi pályaudvaron. Öfelsége kocsijának ablakredőnyei le voltak bocsajtvva és *Aleksandar* király nem mutatkozott az ablaknál.

Amint az udvari vonat begördült az állomásra, *Hadzsics* tábornok főhadsegéd a pályaudvaron megjelent *Dokics* György tábornok, novisadi hadseregpáncsnokot és *Tászi*

Milán tábornokot, a hadseregpáncsnokság vezérkari főnökét a király kocsiába vezette, ahol Öfelsége a két tábornokot tizenöt perces kihallgatáson fogadta. A pályaudvaron dr. *Milovanovics* Milován polgármester és *Mihejládszics* Szta-noje rendőrfőkapitány jelentek meg. Az udvari vonat husz percig tartózkodott a pályaudvaron, majd mozdonny váltása után folytatta útját Beogradba, ahová az esti órákban érkezett meg.

amelynek *Radics* István közoktatásügyi miniszter volt a vezetősönoka. *Radics* a megegyezési-politika előnyeiről beszélt és annak a reményének adott kifejezést, hogy ehhez a politikához csatlakozni fog Bosznia is.

A dalmáciai radikálisok *Radics* ellen

Splitből jelentik: Huszonöt dalmáciai radikális pártszervezet va-

sárnap Splitben együttes ülést tartott. Az ülésen elhatározták, hogy tiltakozni fognak *Pasics* miniszterelnök előtt *Radics* Istvánnak dr. *Perovics* spliti főispán elleni támadásai miatt. A gyűlésen elhatározták, hogy ha *Radics* közoktatásügyi miniszter nem szünteti meg támadásait *Perovics* főispán ellen, tömegesen kilépnek a radikális pártból. A dalmáciai radikálisok határozata feltűnést keltett politikai körökben.

A belpolitika vasárnapja

***Radics*, *Pribicevics* és *Davidovics* népgyűlései**

Beogradból jelentik: A politikai élet vasárnap meglehetősen csendes volt a fővárosban. *Radics* Szarajevóban volt, *Pribicevics* Szlovéniában tartózkodik, *Davidovics* Ljuba Nisbe utazott, így csak a radikális klubban volt élénkebb élet. Itt főként *Radonics* Jovának a pénzügyi bizottságban elhangzott beszédével foglalkoztak és általános az a vélemény, hogy a pénzügyi bizottság elnökének támadása a pénzügyminisztérium működése ellen nem maradhat visszhang nélkül, bár kétségtelennek tartják, hogy *Sztojadinovic* Milán pénzügyminiszter helyzete elsősorban amerikai tanácskozásainak sikerétől függ.

A minisztertanács ülése

Vasárnap délelőtt fél 11-kor *Pasics* miniszterelnök elnöklete alatt összeült a minisztertanács. Dr. *Krajaes* kereskedelmi miniszter referált a filadelfiai világkiállítás jugoszláv résztvevői előkészületeiről és kijelentette, hogy értesülése szerint a kiállítást nem július, hanem június elsején fogják megtartani. *Miletics* Krszta közlekedési miniszter az állami hajópark megváltásáról szóló törvényjavaslatot mutatta be. A javaslatot hétfői ülésén tárgyalja a szkupstina. Foglalkozott a minisztertanács azokkal a módosításokkal, amelyeket az ellenjegyzéki pártok javasoltak. Így tárgyalták *Timotijevics* Koszta demokrata képviselő javaslatát, hogy a hajópark átvételét két államtanácsosból és két semmitőszéki bíróból álló bizottság ellenőrizze. A minisztertanács a javaslatot nem fogadta el. Végül vasúti forgalmi kérdéseket tárgyalt a minisztertanács, és főleg a déli vasút osztrák vonalain és a jugoszláv vonalak között felmerült kérdésekről tanácskozott. Ebben az ügyben legközelebb konferencia lesz a Szemmeringen. A konferencián részt-

vesz *Miletics* Krszta kereskedelmi miniszter is.

Népgyűlés Zimonyban

Raitai Ferenc és *Kencel* Gyuró *Radics*-párti képviselők vasárnap népgyűlést tartottak Zimonyban. A gyűlésen, amelyen mintegy ötszázfőnyi német választó jelent meg, a szónokok főleg a német kisebbségiek kívánságainak teljesítése kérdéséről beszéltek.

Davidovics Ljuba Nisben

Nisi jelentés szerint, *Davidovics* Ljuba vasárnap Veljkovics Velja képviselő társával Nisbe érkezett, ahol nagygyűlést tartott. *Davidovics* beszédében kritizálta a koalíciós kormány működését és kijelentette, hogy akkor nem lehet megegyezési politikáról beszélni, amikor a kormány tagjai között nincs meg az egyetértés.

Davidovics után *Veljkovics* beszélt és az ország pénzügyi helyzetével foglalkozott.

Lapot indítanak a disszidens radikálisok

A disszidens radikális-párt főbizottsága vasárnap ülést tartott, amelyen *Petrovics* Nasztáz hosszabb beszédben ismertette a jelenlegi politikai helyzetet. Az ülésen elhatározták, hogy ismét megindítják, a nemrégén megszűnt, *Radikal* című lapot.

A független demokrata-párt nagygyűlése Mariborban

A független demokrata-párt vasárnap nagygyűlést tartott Mariborban. A gyűlésen, amelynek szónokai *Pribicevics* Szvetozár, dr. *Pivko* és *Zserjav* voltak, körülbelül háromezer ember jelent meg.

***Radics*-párti gyűlés Szarajevóban**

A horvát paraszt-párt vasárnap Szarajevóban tartott nagygyűlést.

A francia szenátus és kamara elfogadta az ideiglenes költségvetést

Befejezték a pénzügyi javaslatok általános vitáját

Párisból jelentik: A szenátus az ideiglenes költségvetésről szóló törvényjavaslatot 289 szavazattal egy szavazat ellenében némi módosítással elfogadta. A javaslatot a kamara 422 szavazattal 133 szavazat ellenében fogadta el.

A kamara ülésén érdekes párbeszéd fejlődött *Bokanovszky* előadó és *Briand* miniszterelnök között. *Bokanovszky* beszéde végén magasztalta *Briand* külügyi politikáját és biztosította arról, hogy a locarnói

szerződés ratifikálásáról szóló vitában szép többsége lesz. Viszont a jobboldal a belpolitika kérdésében nem ért egyet vele. *Bokanovszky* a belpolitikában is *Locarnót* ajánlott, bizonyos mértékig visszatérést javasolt a „szent egységhez”, mert csak ez kelthet bizalmat ugy oda-haza, mint a külföldön. A kamara ezután a pénzügyi javaslatokról szóló általános vitát befejezte és kedden megkezdte a részletes vitát, amely elé nagy várakozással tekintenek.

Megszakadtak a jugoszláv delegáció amerikai tárgyalásai?

A „Politika” szerint nem fogadták el *Sztojadinovic* feltételeit

Beogradból jelentik: A *Politika* washingtoni kábeltávirata szerint a jugoszláv delegáció tárgyalásainál nehézségek merültek fel. Ugylátszik, hogy Amerika nem akarja elfogadni a jugoszláv delegáció feltételeit. A szombati plenáris ülésen a jugoszláv delegáció kifejtette álláspontját, hogy az amerikaiak által kívánt részletfizetést nem tudja teljesíteni. Megállapodásra hír szerint

nem jutottak, mert az amerikaiak nem tartják kielégítőnek *Sztojadinovic* javaslatát. Nagyon valószínű, — írja a *Politika*. — hogy a tárgyalások hamarosan megszakadnak az Egyesült-Államokkal.

Sztojadinovic pénzügyminiszter Amerikából való visszatérése után titólag Londonba is elmegy, ahol az Angliával szemben fennálló hadiadósságokról fog tárgyalni.

Megélénkül a szovjet balkánpolitikája

Befejezés előtt az orosz-jugoszláv tárgyalások

Moszkvából jelentik: A szovjetkormány balkáni politikájában jelentősen megnövekedő aktivitásáról érkezőnek jelentések. Csicserin személyes iniciatívájának köszönhető, hogy a Jugoszláviával és Görögországgal folytatott tárgyalások a befejezéshez közelednek. *Rusdi-bej* török külügyminiszter különös megbízást kap. A szovjet balkánpolitikájáról a külügyi népbiztos február hónapokban hivatalos nyilatkozatot fog kiadni.

A moszkvai jelentések az a szenációja, hogy befejezéshez közeledő orosz-jugoszláv tárgyalásokról beszél, amiről beogradi politikai körökben mit sem tudtak. Éppen ezért a jelentést Beogradban kétkedéssel fogadják.

Érdekesnek látszik *Rusdi-bej* szerepe. A török külügyminiszter tudvalevőleg néhány héttel ezelőtt járt Beogradban és missziójáról annak idején szűkszavú és titokzatos jelentéseket adtak ki. Beogradi politikai körökben tudni vélik, hogy *Rusdi-bej* mint az orosz kormány megbízottja járt Beogradban és ő kezdte meg azokat a tanácskozásokat, amelyeknek befejezéséről a moszkvai jelentés szól.

Nem lehetetlen, hogy a moszkvai távirat összefüggésben van Gyemal-bej angorai megbízott Beogradi tartózkodásával, aki tudvalevőleg már pár nap előtt *Markovics* külügyminiszterhelyettesrel tárgyalt és kísérelte a török-jugoszláv szerződés ratifikált példányait.

Marusics Koszta temetése

Nagy részvét mellett temették el a szuboticiai ügyészség vezetőjét.

Nagy részvét mellett temették el vasárnap délután Marusics Koszta, szuboticiai vezetőügyészt. A ravatat a törvényszéki épület főtárgyalási termében volt felállítva. Az épület folyosóit és a terem falait gyászdrapériák takarták és gyásziátyókkal voltak bevonva az égő csillárok is. A ravatat, amelynek két oldalán díszorsóg állt sorolat, vasárnap egészen a temetés órájáig, rendkívül sokan keresték fel. Marusics Koszta barátai, tisztelői, a koporsót elhalmozták virággal.

Délután három órakor kezdődött az egyházi szertartás, amelyet három ferenczendi szerzetes celebrált. A szertartás befejezése után dr. Vasziljevics Ljuba ügyész, a szuboticiai ügyészség jelenlegi vezetője mondott megható bucsubeszédet, amelyben az elhunytat kollégái és barátai nevében bucsuztatta el. Ezután a koporsót a bírák és ügyészek vállukon vitték ki az épület előtt álló hat lovas gyászkozsira és Gyorgyevics Jován törvényszéki bíró, a törvényszéki épület földszinti ablakából, a bírói kar nevében bucsuzott el az elhunyttól, majd megperdült a dób és a katonazenekar gyászindulójának hangjai mellett elindult a temetési menet.

Nagy tömeg kísérte el utolsó útján az elhunytat. A koporsó után haladtak az elhunyt özvegye, a bírák, ügyészek, a törvényszék és az ügyészség tisztviselői kara, a tisztikar tagjai, a polgári hatóságok vezetői, az ügyvédi kar, majd az elhunyt jóbarátaiak és ismerősei hosszú sora zárta be a menetet. A Szent-Teréz templom előtt megállt a menet. Alkalmi emelvényről dr. Miletics Ivó egyetemi tanár, a dalmát kolónia nevében mondott bucsubeszédet, míg a temetőben, az ügyvédi kar nevében dr. Dimitrijevič Dragomir ügyvéd bucsuzott el, a megboldogulttól.

Székházat épít a novisadi Vöröskereszt

A Vöröskereszt-egylet évi közgyűlése

Noviszádról jelentik: A novisádi vöröskereszt egylet vasárnap délelőtt tíz órakor a városháza közgyűlési termében tartotta meg rendezési közgyűlést, amelyen Vuklo Vida elnököl. Rustics Dusan tanár, a vöröskereszt egylet vajdasági szervezetének főtárgyalási javaslatot terjesztett elő, hogy építsenek a kis Limánon a vöröskereszt egyletnek székházat, ahol a vöröskereszt ifjúsága számára munka- és előadási termek nyernének elhelyezést. A közgyűlés egyhangulag magáévá tette az indítványt.

A főtárgyalási jelentésből kitűnik, hogy a novisádi szervezet örvendetesen fellendült. Amíg 1924-ben csak huszonegyezer dinár vagyona volt, 1925. végén ez az összeg megkétszereződött. Örökös tagokul Dungevsky Gedeon dr. és Dungevsky György nagybirtokosok ötszáz ezer dinárral hét tag ezer dinárral, kettő ötszáz és 86 tag ötven dinárral alapító-tagnak lépett be, míg 876 tag évi harminc és 364 tag évi hat dinár tagsági díjjal rendes tagja lett az egyesületnek.

A jelentések és felvett ügyek letárgyalása után elnökkel Vuklo Vidát választották meg újból, míg a választmány kiegészítendő egyharmad

tagsági helyeire dr. Stetanovic Zsárkó nyug. polgármestert, Kovacevics Szvetozárnót, dr. Pavlasz Olgát és Schwarz Micát választották meg. A vöröskereszt egylet pén-

teken, február 5-én este fél 7 órakor a városháza közgyűlési termében díszelőadást tart a szerbiai vöröskereszt egylet ötvenéves fennállása alkalmából.

A noviszadi kereskedők élesen támadják a drágaság elleni törvényjavaslatot

A noviszadi Lloyd közgyűlése

A noviszadi Lloyd, a kereskedők és gyárosok egyesülete vasárnap délelőtt tíz órakor Jakovljevič Pája kereskedő, alelnök elnökletével tartotta meg rendezési közgyűlést, amelyen a Lloyd-tagok szokatlanul nagy számban vettek részt.

Az elnöki megnyitó után Gressics Gruja, a Lloyd titkára felolvasta évi jelentését, amely főleg a Lloyd simeretes adónyilvántartási akciójáról számolt be részletesen. Az elért adókönnyítések, — mondja a jelentés, — távolról sem elegendő ki a közgazdasági körök igényeit és így a Lloyd adóakciója mindaddig nem fog véget érni, amíg a sérelmes adóterheket ki nem küszöbölik. A Lloyd a többi vajdasági közgazdasági intézménnyel karöltve minden lehető elkövetett az adóterhek enyhítése érdekében és az akció élen maradandó érdemeket szerzett. Sztankovics Szvetozár államtitkár, nemzetgyűlési képviselő.

A gyűlés foglalkozott ezután a szociálpolitikai miniszternek a drágaság leküzdésére vonatkozó törvénytervezetével és az ellen élesen állást foglalt, mert az egész törvény, — a határozat indokolása szerint, — a rendőrhatalomra támaszkodik, ami nemcsak elavult, de nagy mértékben

reakciós is.

A zárszámadások megvizsgálása után a meglepetés erejével hatott Jakovljevič Pája alelnök bejelentése, hogy a Lloyd egész tisztikara és igazgatóválasztmányja, noha mandátumuk még nem járt le, a viselt tisztségükre lemondott és arra kérék a közgyűlést, hogy új tisztikart és választmányt válasszon.

A közgyűlés erre jelölő-bizottságot küldött ki, amelynek jelölése alapján egyhangulag a következő tisztikart választották meg: elnök: Slepčević Zsárkó bankigazgató, alelnökök: Ernszt Bernát és Jakovljevič Pája kereskedők, pénztárnok: Popov Milán gyógyszerész.

A választmány tagjai lettek: Miroslavjevič Lázár, Kraiszevič Gyula, Nisevič Száva, Ivkovič Nikola, Petrovič Mladen, Krsztics Alexa, Misics Gyura, Matics Milorád, Dimovics Döme, Popovics Dáka, Wagner István, Faith Ferenc, Burghardt Ferenc, Weisz Vilmos, Cselikovics Vilmos, Csulum Jován, Frank Miroslav, Frank Gyula, Vámosi Andor, Königstättler Dusan, Lázics Sztankó, Kuslik Gyula és Weisz Frigyes.

Ezenkívül hattagú felügyelőbizottságot választottak.

Miletics Szvetozár centennáriuma

Az egész Vajdaság megünnepli Miletics születésének századik évfordulóját

Noviszádról jelentik: a novisádi Matica Szrpszka már hetekkel ez előtt mozgalmat indított dr. Miletics Szvetozár centennáriuma megünneplésére. Szükkörű előkészítő bizottságot választott, amely vasárnap délelőtt tizenegy órára, a Matica Szrpszka helyiségébe széleskörű ankétra hívta össze a Vajdaság összes társadalmi és kulturintézményeit.

A vasárnapi értekezleten az előkészítő-bizottság elnöke: Sztankovics Szvetozár volt államtitkár, nemzetgyűlési képviselő elnököl és azon többek között jelen voltak: dr. Lalozevič Joco, Popovicki Pavle nemzetgyűlési képviselők, dr. Tomics György szombori polgármester, dr. Milovanovics Miladin noviszádi polgármester és Tabakovics Nikola kikindai polgármester, Vukics Ferenc szuboticiai városi főjegyző, dr. Kosztics Mirko egyetemi tanár a szubotici jogakadémia és a noviszádi és a becskeréki kereskedelmi és iparkamarák részéről, dr. Vuics Brankó a szombori görögkeleti szerb egyházközség, dr. Matanovics Sztanko főorvos Cetinje város. Aranički Sztanko felebbviteli bírósági tanácselnök a bíró-egylet, dr. Belajdztics Vladimir törvényszéki elnök, Popovics Stevan lelkes, mint a noviszádi zene-egylet, Popovics Alimpie lelkes a noviszádi olvasóköri, dr. Jeltics Bozsidar írásbíró a titeli járásbíró, Vilics Márk a noviszádi nőegylet, dr. Pavlasz Ignjat, dr. Micsatok Lajos, a vajdasági szlovákok kiküldöttee, dr. Basics Dusan koronagyógyász, Kicin Mita, a noviszádi újságírósági bizottság elnöke, Vrhovac

Radivoj, a Matica elnöke. Maletin Márkó, a Matica főtárgyalási és még mások.

Sztankovics Szvetozár képviselő elnöki megnyitó beszédében ismertette az előkészítő-bizottság eddigi munkáját és az ünnepség műsortervezetét, amelyet az anket egyhangulag elfogadott.

A program szerint Noviszádon dr. Miletics Szvetozár születésének századik évfordulóján, február 23-án délelőtt tíz órakor a püspöki székesegyházban gyásztistentisztelet lesz, amelyen dr. Csirics Irenei püspök fényes papi segédlettel fog celebrálni. Délután három órakor a városháza közgyűlési termében dr. Miletics Szvetozár, Noviszád volt polgármestere emlékére díszközgyűlés lesz.

Ugyanazonnap Mosorinban, Miletics születési helyén hasonló ünnepségek lesznek. A vajdasági összes iskolákban ünnepi előadások keretében méltatják Miletics érdemeit és emlékét.

Február 23-án és május 3-a közti időben, — Miletics május 6-án Gyurgyevdánkor halt meg. — a Vajdaság minden nagyobb községében Miletics-ünnepélyek lesznek. Staics Vásza főgimnáziumi tanár, a neves történetíró Mileticsről emlékkönyvet írt, amelyet a nép széles rétegeiben terjeszteni fognak.

Május 6-án a Matica Szrpszka-ban ünnepi akadémia lesz, amelyen Staics Vásza tanár mondja az emlékbeszédet. Utánna Mileticsnek a noviszádi Uszpenzka temetőben levő sírját koszorúzzák meg és ott több beszéd fog elhangzani.

Délután a szokol-egyletek tornaünnepélye és este 8-kor a Szlobodaszálló nagytermében az összes dal- és zene-egyletek és a színészegyesület részvételével nagy hangverseny lesz.

Az előkészítő-bizottság permanciában marad.

A dinárhamisító valódi dinárt lopott

Az újságban között arcképről ismerték fel a tolvajt

Noviszádról jelentik: Plavčević György deszpotaszevič-iváni molnár bejelentette a rendőrségen, hogy a Zágrebben letartott dinárhamisító társaság egyik tagja, Meduics Mátyás, másfél évvel ezelőtt ellopott tőle háromszázezer dinárt. Most az újságokból tudta meg, hogy a tolvajt pénzhamisítás miatt tartóztatták.

A rendőrségen Plavčević emlíndta, hogy 1924. augusztus 5-én két ismeretlen férfi kereste fel a lakását és 20 vagon lisztet ajánlottak neki megvételre. Plavčević belement az üzletbe és átadott az eladóknak háromszázezer dinárt, akik a pénzzel megszöktek.

Néhány nappal ezelőtt egy zagrebi képes újság került Plavčević György kezébe. Az újság közölte a dinárhamisítók fényképeit és a molnár az egyik dinárhamisítóban felismerte a pénzével megszökött széthámasok egyikét.

A rendőrség Plavčević feljelentésére megindította a nyomozást és Menduics kihalgatása ir nt érintkezésbe lépett a zagrebi rendőrséggel.

Hat királysértési per

Márciusban tömeges tárgyalás lesz a novisadi törvényszéken

Noviszádról jelentik: A novisádi törvényszéken márciusban hat királysértési ügyet tárgyalnak. A tömeges királysértési ügyet az ország különböző részein különböző személyek követték el. Minthogy azonban a Vajdaság és Szerémség területén elkövetett ilyen deliktumokban a novisadi törvényszék ítélkezik, valamennyi vádlott Noviszádra kerül.

A vádlottak, akiket az ügyészség királysértéssel vádol, a következők: Zadravec Iván pekenicai gazdálkodó, Fatics Márkó andrijevicai és Jojics Milorád grahovói származású joghallgató, mind a kettő a szubotici egyetem tanulója, Amstätt Péter szombori törvényszéki szolga, Knezics Manisa novacrnjai telepes, Krausz Rózi novibecsei háztartásbeli.

Cankov öröksége

A Lyapcsev-kormány alatt sem enyhült a terror

Szófiából jelentik: A Lyapcsev-kabinet kormányzása nem hozott enyhülést a bulgáriai terrorban. A politikai gyilkosságok épp úgy, mint a Cankov-rezsim alatt, most is napirenden vannak. A földmives-párt híveit továbbra is börtön fenyegeti. Néhány nap előtt Gregorov községben letartóztatták Anzev Sztojan volt földmives-párti képviselőt, elhurcolták Novoszelycára és ott hosszú kínzás után meggyilkolták, halálra keresik Mihovszkit, a szófiai kerületi földmives-bizottság tagját és megölték Cvetanov volt a dimirováci bíró.

Azok az emigránsok, akik Jugoszláviából hazatértek Bulgáriába, szigorú felügyelet alatt állnak és közülük többen börtönbe kerültek. Ilyen sors érte Mirkovics Iva egyetemi hallgatót és Markovics Ivánt is, akik a kormány ígéretében bízza, hazatértek.

Bethlen már novemberben értesült a frankhamisításról

A magyar miniszterelnök Nádosyt bizta meg a nyomozással — Zadravetz részvételével csomagolták a hamis bankjegyeket — Windischgrätz három éven át készült a hamisításra
A postatakarékpénztár igazgatója árulta el a frankhamisítást Bethlennek

Elkészült a vádirat a frankhamisítók ellen

Budapestről jelentik: A frankhamisítási bűnügyben vasárnap jelentős mozzanatot történt. Az ügyészség elkészítette a hetvennyolc gépirásos oldal terjedelmű vádiratot, amelyet harminc példányban adtak át a törvényszék vádtanácsának a vádlottaknak való kézbesítés végett.

Az ügyészség huszonhat terhelt ellen emelt vádat és három főcsoportra osztotta a vádpontokat:

1. frankhamisítás, mint pénzhamisítási bűncselekmény;
2. hamis pénz forgalombahozatala;
3. különböző okirathamisítások.

A vádirat elsőrendű vádlottjának Windischgrätz Lajos herceget nevezi meg és huszonegy letartóztatott, továbbá öt

szabadlában levő terhelt ellen emelt vádat.

Windischgrätz tettes

A szabadlában levő vádlottak: Zadravetz István tábori püspök, Baross Gábor, a postatakarék vezérigazgatója, dr. Ferdinándy László ügyvéd, dr. Véber János és Mankovics Béla magántisztviselő.

Windischgrätz Lajos herceget mint tettest, Gerő László, Virág János, Paragh Ferenc, Hála József, Agoston Árpád, Kis Lajos Kornél, Velösi Béla, Sharfi Nándor, Ampel Ferenc, Sparring László térképészeti hivatali alkalmazottakat, Nádosy Imre országos főkapitányt, Rába Dezsőt, Haits Lajost és Kurz Sándort büntetőbírói bírsággal vádolja az ügyészség.

A hamis bankjegyek egy részét lakásán őriztette

Nádosy okirathamisítással is vádolják

A vádirat Nádosy Imrét hat rendbeli közokirathamisítás büntetéseben mint tettest, a pénzhamisításban mint felbujtót vádolja.

Nádosy Imre Windischgrätz egyik ismeretlen bizalmasának kérésére hat rendbeli hamis román utlevelet szerzett, ezeket a román rendőrség hamisított bélyegzőjével és hamis vízummal látta el, Jankovich és Marsovszky részére hamis futárigazolványokat szerzett, s a hamis bankjegyeket tartalmazó csomagokat diplomáciai pecséttel látta el.

A frankhamisítás története

Az ügyészség vádirata szerint Windischgrätz Lajos herceg 1923-ban, 24-ben és 25-ben Budapesten huszonegy-harmazezer darab ezer frankos bankjegyet utánozatos anyagból külföldön, Ausztriában és Németországban anyagot vásárolt és azt Gerő és Rába útján Budapestre hozatta, azután az állami térképészeti hivatalban a hamisítványokat Gerő által elkészítette, majd

előbb Zadravetz püspök lakásán, azután a Windischgrätz-palotában, végül a Nemzeti Szövetség irodájába vitték a hamis ezreseket.

Ezen a három helyen történt a hamis pénz megszámlálása és osztályozása, ami után Jankovich, Marsovszky, Olch-

vary Odón, Andor Endre, dr. Schwetz Tibor által Szörtsey, Ferdinándy, Héber János és Winkler István közreműködésével forgalomba hozott, illetve forgalomba hozatal végett átadott.

Gerő — technikai rendező

Gerő László Windischgrätz felhívására 1923 elején a hamisításához szükséges papirkészítési munkájának tanulmányozására Németországba utazott, majd tanulmányait befejezve visszatért Budapestre és magával hozta a papírgyártáshoz szükséges gépeket és nyerspapír anyagot. A gépeket Gerő a térképészeti hivatalban állította fel, majd elkészítette a papírost és megkezdte a bankjegyhamisítást.

Nádosy tudta, helyeselte akarta és támogatta a frankhamisítást

Nádosy Imre országos főkapitány a büntetést szándékosan előmozdította és megkönnyítette annak keresztülvételét azért, hogy

a hamisításához előzetesen hozzájárult, megbeszéléseken részt vett, az egyes műveletekről tájékozódott és elűrtte, hogy Windischgrätz hivatkozzék arra, hogy a főkapitány tudja, helyesli, akarja és támogatja a frankhamisítást és így az országos főkapitányi állás presztízsével és fizikai hatóerejében a család részeseit szándékukban megerősítette.

Tevékeny részt vett — mondja a vádirat — Nádosy a hamis bankjegyek forgalombahozatalában is azért, hogy hat hamis külföldi utlevelet szerzett, három magyar utlevelet hamisított, Jankovich részére futárigazolványt szerzett és rábízta Baross Gábort, hogy a Mankovicsék által letétbehelyezett százötven darab hamis ezerfrankos kiváltású négy száz milliós kölcsönt folyósítsa J. Mankovics Bélának.

Rába Dezső a pénzhamisítás büntetést szándékosan előmozdította és segédkezett a hamis bankjegyek forgalombahozatalában.

Haits Lajos, a térképészeti intézet volt főnöke, szándékosan megkönnyítette a bűncselekményt, megengedte, hogy Gerő a pénzhamisításban segédkezzen és megengedte azt is, hogy a bankjegyhamisításhoz az intézet műszereit használják. Nyugdíjazása alkalmával utódját, Kurz Sándort is beváltotta a bankjegyhamisításba, sőt arra

kérte, hogy ő is tartsa el a bűncselekményt.

Kurz Sándor saját felelősségére hozzájárult ahhoz, hogy Gerő résztvegyen a pénzhamisításban.

Andor Endrét, Schwetz Tibort, Ferdinándy Lászlót, Éder Jánost, Winkler Istvánt, Zadravetz Istvánt, Szörtsey Józsefet mint büntetőbírói részeseit hamis pénz forgalombahozatalával vádolja a vádirat.

Mi volt Zadravetz szerepe?

A vádirat megállapítja, hogy Zadravetz a büntetést szándékosan megkönnyítette és előmozdította azért, hogy a hamis bankjegyek terjesztésétől a bűncselekmény célját ismerve esküdték ki, hogy hűven teljesítik kötelességüket s hogy magát az ügyet és az abban eljárókat elárulni nem fogják.

megengedte, hogy a hamis bankjegyeket lakására vigyék, elűrtte, hogy ott őrizzék, megszámlálják, osztályozzák és ebben a munkában maga is részt vett,

s résztvevő a hamisítások értékesítésében folyó egyik tanácskozáson is.

Szörtsey József

előmozdította és megkönnyítette a büntetést azért, hogy megengedte, hogy a hamis bankjegyeket Zadravetz lakásáról a Nemzeti Szövetség helyiségébe szállítsák, a szövetség egyik szobáját a bankjegyek őrzésére átengedte, megengedte, hogy ott a bankjegyeket kiváltsák és külföldre onnan szállítsák.

Hetényi Imrét, a főkapitányság utlevél-osztályának főnökét megtévesztve Rába Dezső részére Radó Dénes, Jankovics Aurél részére János Antal néven hamis utlevelet szerzett.

Hetényi, akinek nem volt hatásköre arra, hogy Nádosy intézkedéseit felülbírája, az utleveleket kiállította.

Olchváry Odón hamis utlevéllel Bécsbe utazott s onnan Andor Endrének Milánóba, Jankovicsnak Hágába sürgönyököt küldött, hogy az üzletet hagyják abba.

Baross Gábor 1925 december 21-én a Postatakarékpénztár szabályzatának rendelkezései ellenére Mankovics Béla részére négy százmillió korona kölcsönt folyósított, hogy ezzel a budapesti Tíz-helybanknál elzalogosított 150 darab hamis bankjegy kiváltható és megsemmisíthető legyen.

Kovács Gáspár-t, Mankovics Bélát hamis pénz csalárd használatával vádolja az ügyészség.

Akik ellen nem folyik eljárás

A többi terhelték és pedig Spitz János, Palnay Péter, Halász Sándor, Papp Antal, dr. Pasarik József, Kovács Tivadar és Kovács Gáspár ellen az ügyészség megszüntette az eljárást.

A vádirat indokolása

hító körülmény vehető figyelembe.

Az indokolás szerint Nádosy bűnösségét megállapítja az, hogy ő a hamisítás és a forgalombahozatal minden részletéről tudott, az ő belecselezése nélkül semmiféle lényeges intézkedés nem történt, Nádosy is azt állítja, hogy hazája érdekeit akarta szolgálni, önző szándék nem vezette.

A vádirat indokolása sorra veszi az egyes vádlottak védekezését s felsorolja a bizonyítékokat bűnösségük mellett. Megállapítja a vádirat, hogy

a papírszámok eredete, a gépek beszerzési helye nem volt kideríthető, s nem derítették ki azt sem, hogy ki és honnan szerezte be a szükséges nyomozó sajtót és a számozó gépet.

Nem lehet megállapítani, hogy Marsovszky, Olchváry és Schwetz Tivadar kinek az ajánlatára jutottak Windischgrätz közelébe

Tudott-e Bethlen a hamisításról?

Mielőtt a hamisítványok külföldre való szállítása megtörtént volna — folytatja a vádirat — Baross Gábor, Nádosytól és Windischgrätz-től tudomást szerzett arról, hogy a hamisítványokat külföldön forgalomba akarják hozni. Baross megpróbálta őket lebeszélni, majd mikor ez nem sikerült, Horváth Lóránt, illetve Kozma Miklós, a Magyar Távirati Iroda vezetőjének útján

a miniszterelnök tudomására hozta a frankhamisítást és közölte, hogy a Nemzeti Szövetség helyiségében vannak a hamis bankjegyek.

Ez november utolsó napjaiban, Bethlen genfi utazása előtt történt. A miniszterelnök nyomban levelet írt Perényi Zsigmond bárónak, a Nemzeti Szövetség elnökének, hogy nézzen utána ennek az ügynek és nyugtassa őt meg, mert a kormány a bűncselekményt nem tűri és üldözni fogja. Perényi közölte a miniszterelnök levelének tartalmát Szörtseyvel, aki kijelentette, hogy semmit sem tud a hamisításról. Szörtsei választ Perényi levélben közölte a miniszterelnökkel, aki Perényi válasza ellenére, hogy teljes bizonyosságot szeretne, Prónay György államtitkárnak utasítást adott, hogy keresse fel Nádosy országos főkapitányt és kérje meg az ő nevében, hogy feltétlenül akadályozza meg a hamis bankjegyek forgalombahozatalát és felhívta, hogy Genfből való visszatérte után tegyen neki jelentést.

Nádosy tudomásul vette a miniszterelnök kívánságát, de annak nem tett eleget. Windischgrätz herceg, mikor megtudta, hogy a miniszterelnök tudomására jutott, hogy a hamis bankjegyeket a Nemzeti Szövetség helyiségében őrzik, Barossal együtt megbeszélte, hogy a hamis ezerfrankosokat elszállíttják. — Tíz-tizezret Rába és Szörtsei lakásán; hatot pedig Baross előszobájában helyeztek el. Baross, aki eleinte tagadott, bevallotta, hogy december 21-én Nádosy felkereste őt hivatali helyiségében, feltűnően izgatott volt és azt mondta, hogy rendkívül fontos nemzeti ügyben négy százmillió kiutalását kéri.

Baross ezt megtagadta, de Nádosy kijelentette, hogy a pénz fontos belpolitikai ügyben kell. Az ügy határa beláthatatlan és ő mint a belügyminisztérium főtisztviselője kéri az összeget. Baross erre folyósította a pénzt. Beismerte még, hogy régebben tudott arról, hogy hamis ezerfrankosok készülnek, jelen volt egyszer a bankjegyek osztályozásánál is megsemmisítette azokat. Tudta, hogy a kölcsönt erre a célra kérték.

Foltok a szivárványon

A Bácsmegyei Napló új regénye

Irtja: Sz. Szigethy Vilmos

A képeket rajzolta Balázs Árpád

Kedden reggel jelenik meg

